

Työkokous, pyöreän pöydän keskustelu, lapsibudjetoinnista

Osallistujat

Markku Nissinen, valtiovarainministeriö
Esa Iivonen, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
Ira Custódio, Suomen Unicef
Jouko Narikka, valtiovarainministeriö
Jussi Ahokas, Suomen sosiaali ja terveys ry
Markku Rimpelä, Hämeenlinnan kaupunki
Anssi Pirttijärvi, lapsiasiavaltuutetun toimisto
Mikko Staff, sosiaali- ja terveysministeriö
Raija Ojell, Suomen ev.lut. kirkko
Tiina-Maria Levamo, Pelastakaa Lapset ry
Tuomas Kurttila, lapsiasiavaltuutettu
Irma Elsilä, lapsiasiavaltuutetun toimisto

Yleistä

Lapsibudjetointi tarkoittaa talousarvion tarkastelua lapsenoikeusnäkökulmasta. Lapsiasiavaltuutetun toimisto järjesti keskustelun valtion talousarviovalmistelun kehittämistä ottamaan paremmin huomioon lapsiin liittyvät vaikutukset. Tilaisuudessa käytiin yhteistä keskustelua Suomen lapsibudjetoinnin tilasta ja kehittämisen tarpeista erityisesti liittyen valtion talousarvioon. Lapsibudjetointi on osaltaan auttamassa johdonmukaista lapsipolitiikkaa.

Keskustelussa esille tulleita asioita

Tilaisuudessa keskusteltiin konkreettisista tavoista tuoda lapsiin kohdistuvia menoja esiin valtion talousarviossa nykyistä paremmin. Suoraan tai pääasiallisesti lapsiin kohdistuvat resurssit/vaikutukset on helppo tunnistaa, mutta välillisten kohdalla hankalampaa. Esimerkiksi lapsilisien kohdalla tämä olisi helpompaa kuin työttömyysturvan osalta. Osa valtion talousarvion menoista, kuten kuntien valtionosuudet, ovat yleiskatteellisia ja kunta saattaa käyttää nämä eri tavalla kuin mitä valtio on suunnitellut. Lapsibudjetointia tulisikin tehdä myös paikallisesti. Tätä on kokeiltu joissain kunnissa, kuten Oulussa ja Heinolassa, joskin rajapinnat kustannuslaskennassa ovat kunnissa erilaisia. Lapsen oikeuksien komitea on todennut, että lapsibudjetointiin ei ole yhtä oikeaa ratkaisua.

Budjettilakeihin tulisi tehdä lapsivaikutusten arviointi. Mahdollista on, että valtion talousarvion yleisperusteluihin luotaisiin katsaus lapsiin liittyviin vaikutuksiin ja samalla tarkasteltaisiin, millaisia lapsiin liittyviä indikaattoreita eri pääluokissa on. Nämä indikaattorit olisi mahdollista koostaa myös yhteen budjetin liiteosaan. Yksi vaihtoehto edellisten ohella olisi, että tutkimusta valtion talousarvion vaikutuksista lapsiin ei tehtäisi joka vuosi vaan vaikkapa neljän vuoden välein. Tutkimuksen voisi tehdä esimerkiksi ulkopuolinen tutkimuslaitos. Keskustelussa heräsi kysymys, tulisiko lapsiin kohdistuvia menoja tarkastella vain sen perusteella, miten ne vaikuttavat lapsiin kyseisenä vuonna, vai pidemmällä ajanjaksolla?

Lapsiin kohdistuvia menoja on monella eri hallinnonalalla ja eri ministeriöissä. Lapsibudjetointi voisi osaltaan vähentää hallinnon siiloutuneisuutta ja lisätä poikkihallinnollisuutta. Tämä vaatii valtioneuvoston rakenteellisten käytäntöjen muuttamista. Keskustelussa tuotiin myös esille vaihtoehto mukauttaa eduskunnan valiokuntarakennetta niin, että se vastaisi paremmin eri ikäkausien koskevia menoja, esimerkiksi lapsia tai senioreita. Yksi vaihto on perustaa valtionvarainvaliokunnan yhteyteen lapsi- ja perhejaosto. Eduskunnan valtiovarainvaliokunta on jakaantunut kahdeksaan jaostoon, jotka asetetaan koko vaalikaudeksi. Jaoston tehtävänä on toimialansa mukaisesti valmistella valiokunnan käsiteltävänä oleva asia ja laatia siitä mietintö- tai lausuntoluonnos valiokuntaa varten.

Johtopäätökset

Lapsiasiavaltuutettu totesi keskustelun johtaneen neljään yhteiseen johtopäätökseen pohjustaen, että lapsibudjetointi on käytännöllistä ja tietoperusteista virkатыötä, ei niinkään poliittista. Lapsibudjetointia edistettäisiin neljällä toimenpiteellä: 1) Valtion tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan toimintaa ja lapsiin käytettyjä voimavaroja 2) talousarviossa kootaan liite, johon kootaan lapsiin vaikuttavat talousarvion osat 3) määrävuosin tehdään tarkempi arvio talousarvion lapsivaikutuksista 4) luodaan keskeiset mittarit lapsibudjetointia ja lapsivaikutusten arviointia varten.